דער אידישער זשורנאל

ווען מחלוקת ברײנגען צו א חלול השם

פון פ. ר. ט.

מיר זענען געוויינט צו אידישע מחלוקת מיר זענען געוואוינט געווען צו הערען אז אידען שלאגען זיך פאר כבוד, פאר גבאות אין שוהל, פאר שלשי און בכלל פאר כבוד אין שוהל, כל זמן עס בלײבט אינ׳ם אײגענעם קרײז איז עס ניט מעהר ווי מיאוס פאר זיך אליין, קוים אבער ווערט עס ארויסגעטראגען אין גאס מאכט מען ניט נאר זיך אליין צו שאנד און שפעט נאר עס ווערט פאראורזאכט א חילול השם, דער גוטער אידישער נאמען ווערט באשמוצט, און די קריסטליכע וועלט וועלכע איז ניט געוואוינט צו אזעלכע מחלוקת שטוינט פשוט קוקענדיג אויף אונז, צוליעב וואס פּענישען קריעגען זיך דאס און פאר וואס אײנער דעם צווייטען איז גרייט דורס צו זיין.

מיר האבען עס געזאגט צוליעב דעם פאלגענדען בריעף וועלכען מיר האבען ערהאלטען פון סארני אנט:

דער בריעף איז זעהר א לאנגער און מיר וועלען בלויז ברײנגען אן אויסצוג פון איהם מען זאל זיך מאכען א באגריף וועגען וואס עס האנדעלט זיך.

דער שרייבער דערצעהלט צווישען אנדערעס, אין סארני געפינען זיך ארום 18 אידישע פאמיליעס די מעהרסטע ארויפגעארבייטע מענשען וועלכע מאכען גוטע געשעפטען דאך זענען זיי צוטיילט אין צוויי לאגערען און פיהרען אן שטענדיגע מחלוקות יעצט פאר ימים נוראים ווען עס נויטיגט זיך א מנין זוכט יעדער צד גע־ווינען די נייטראלע צו זיך ווייל פון 18 אידען קען מען קיין צוויי מנינים ניט מאכען און שוין א היבשע צייט ווי דאס גאנצע שטעדטיל געהט אויף רעדלאך, עס איז שוין געקומען אזוי ווייט אז איין נייטראלער מאן האט צוגעזאגט איין צד צו דאווע־נען מיט זיי און די פרוי האט פארשפראכען דעם צווייטען צד צו דאווענען דארטען. עס איז א פשוטער חלול השם, די גרעסטע אינטריגעס ווערען אנגעפיהרט אויף דעם געביט. עס האלט שוין דערביי אז אייניגע וועלכע ווילען זיך אין גאנצען ניט מישען פאהרען ארויס אין גאנצען פון שטאדט איבער די ימים טובים.

פאר אלעמען ווילט זיך פרעגען די דארטיגע אידען אויב זיי גלויבען אז זיי דארפען האבען א מנין צו בעטען ביי גאט א גוט יאהר, און אויב זיי קעמפען אזוי שטארק פאר דעם גלויבען זיי דאך געוויס אין דעם, ווייסען זיי אז, „עבירות בין אדם למקום יוה׳כ מכפר, עבירות בין אדם לחברו אין יוה׳כ מכפר“.

וואס אין פראסט אידיש וואלט עס געהייסען אז, די זינד וועלכע ווערען באַ־גאנגען געגען גאט ווערען אום יום כפור פארגעבען אבער ניט די זינד פון מענש גע־געו מענש, די דאזיגע מוז מען אליין אויסגלייכען,

ווי וועלען זיך די דאזיגע אידען קענען אוועקשטעלען פאר גאט בעטען פאר זיך און זייערע פאמיליען א גוט יאהר ווען זיי וועלען זיין צוריסען צווישען זיך ווען זיי וועלען איינע די צווייטע ווינשען שלעכטעס גראדע צוליעב דעם וואו ווער עס זאל דאווענען.

ביידע צדדים קענען דאך ניט זיעגען איינער וועט דאך מוזען זיין א באזיעג־טער און דאס וועט ברײנגען צו א שנאה, וועלכע גאט ביים בעטען ווילען ניט פארגעסען.

וועט זייער געוויסען ניט געפּלאגט ווערען? שוי ניט רייזענדיג וועגען דעם געוואלדיגען חלול השם.

די אידען פון סארני אנט. מוזען זעהען אפּשאפען דעם דאזיגען סכסוך. מיר גלויבען אז עס געפינען זיך נאך צווישען זיי מענשען מיט קלאהרע קעפּ וועלכע וועלען זיך ניט לאזען הינרייסען צוליעב קליינגקייטען און אין דער יעצטיגער בלו־טיגער צייט וועלכע מיר אידען לעבען איבער וועלען זיי זיך פאראייניגען און בעטען גאט צוזאמען און דערמיט אליין וועלען זיי זיך אויסבעטען א גוטען יאהר.

„פייגעלע“

א ראמאן פון ב. באראץ

א ראמאן פונ׳ם אידישען לעבען אין רוסלאנד קענעדע, און פראנקרייך.

(127טע פארזעצונג)

די גאלדענע הענטעל האט זיך שטארק געפרעהט אין הארצען מיט זיין זיעג, ער איז זיכער געווען אז יעצט וועט זי שוין פון דאנען ניט אוועקגעהן אהן זיין ווייסען אונטער קיינע אומשטענדען, נאר אום צו זיין נאך זיכערער האט ער ארויס געהענדיג פון איהר צימער געזאגט.

דו זאלסט ווייסען אז דו ביזסט פאל שטענדיג פריי, קענסט געהן וואוהין דו ווילסט און טאן וואס דו ווילסט, אבער נאך א זאך מוזסטו ווייסען אז די באנדי־טען לויערען אויף דיר, און ביי דער ער־שטער בעסטער געלעגענהייט ווען דו וועסט נאר ארויסשטעלען א פוס אויף דער צווייטער זייט טיר ביזסטו פאר־פאלען ווייל אז זיי וועלען דיך דאס מאהל כאפען וועלען זיי דיך שוין אזוי גרינג ניט אפּלאזען.

זיין לעקציע האט פאלשטענדיג גע־ווירקט די נאאיווע פייגעלע האט געג־לויבט וואס מען האט איהר געזאגט עס האט זי אויך געמאכט פיעל צו גלויבען דאס וואס מען האט זי ניט פארפאלגט און דאס וואס דא האט מען איהר געגע־בען א פרייען גאנג, דאך אבער האט איהר דאס הארץ עפּעס געצויגען, עס האט איהר ניט געלאזען רוהען און טראצדעם וואס זי האט זיך ביז א געוויסען גראד בארוי־היגט האט עס איהר אבער ערגעץ געצויי־גען.

דער פאליציי וועלכע האט זיך ארוים געלאזען זוכען איז ניט נעגאנגען זעהר גוט, פון אלע ארעסטען פון וועלכע זיי האבען געמאכט האט זיך גארנישט ארויס געלאזען און זיי האבען געמוזט ארויסלאז־זען די ארעסטירטע ניט האבענדיג געגען זיי קיינע באווייזע, ערשט נאך א לאנגען זוכען און ארעסטען האט דער שעף אליין געפונען יאסעלען מיט׳ן דאקטאר ערשט נאכדעם ווי יאסעלע אליין האט געבראכט אויף זיין אקסעל דעם אהנמעכטיגען דאק־טאר. די ערשטע זאך וואס דער שעף האט געטון איז געווען אפּצוראטעווען דעם דאקטאר וועלכער איז געווען שטארק פאר־סמט פון קאקעין וועלכע די באנדיטען האבען איהם מיט א נאדעל ארײנגעלאז־זען אין קערפּער און ווען ער איז צו זיך געקומען איז ער נאך געווען אזוי שוואך און צוטומעלט א ער האט ניט געוואוסט אויף וועלכער וועלט ער איז.

יאסעלע איז די גאנצע צייט אהן דעם דאקטאר געווען א שטומער אין האטעל וואו דער דאקטאר איז געלעגען איז ער אומגעלאפען ווי א צוטומעלטער אין זיי־נע אויערען האבען נאך געקלונגען די שטימע וועלכע ער האט געהערט אין יע־נער הויז, דארטען וואו מען האט איהם געהאלטען און טראצדעם, וואס ער אליין איז געווען שרעקליך אויסגעמאטערט האט ער זיך דאך ניט אוועקגעלייגט נאר עס האט איהם געצויגען צו יענער הויז, ער אליין האט ניט געוואוסט וואו דאס איז, אבער ער האט געוואלט זוכען. און אי־בערלאזענדיג דעם דאקטאר צו זיין איי־גענעם שיקזאל איז ער אוועק צום שעף פון דער פאליציי אויף׳ן וואונק האט ער זיך מיט איהם צוזאמענגערעדט, אז ער וויל געהן צו יענער הויז וואו ער איז געווען א געפאנגענער.

עס האט גענומען א לאנגע צייט ביז דער שעף האט פארשטאנען וואס יאסעלע האט געמיינט אבער נאכדעם ווי ער האט זיך אנגעשטויסען האט ער באפוילען פיער געהיים אגענטען צו געהן מיט דעם יונגען מאן זוכען.

צוערשט האבען זי געפונען דעם פאליציסט וועלכער האט יאסעלען ארעס־טירט, ער זאל זאגען אין וועלכען געגענד פון שטאדט דאס איז געווען און ווען זיי האבען עס געהאט האבען זיי זיך אוועקגעלאזען אהין, פון דארטען האט יאסעלע פרובירט צו געפינען דאס פּלאץ וואו ער מיט׳ן דאקטאר זענען געלעגען, נאך א זוכען וועלכער האט פארנומען א גאנצען טאג האט יאסעלע די געהיים אגענטען געבראכט אויף א ליידיגען פעלד און האט זיי געוויזען אז דא איז ער גע־לעגען, און פון דארטען האבען די גע־היים אגענטען גענומען זוכען שפּורען וועל־כע פיהרען צו פארדעכטיגע הייזער, זיי האבען שוין מעהר יאסעלעם דינסט ניט גע־דארפט ער אבער האט זיי ניט אפּגע־לאזען און האט זיך נאך זיי נאכגעשלעפּט

די געהיים אגענטען האבען באריכ־טעט צום שעף וואס זיי האבען אויסגעפו־נען און עס איז באשלאסען געווארען איבערצופאלען אלע פארדעכטיגע הייזער וועלכע געפינען זיך ארום יענעם געגענד.

און יענער נאכט האט די גאנצע גענעראל אפּטיילונג פון דער פאליציי פון בואנעס איירעס באפאלען יענעם געגענד, זאגאר די געהיים אגענטען פון יענעם געגענד האבען ניט געוואוסט אז אזא איבערפאל וועט געמאכט ווערען און צווי שען די דאזיגע הייזער האט זיך אויך געפונען דאס הויז אין וועלכער פייגעלע איז געווען.

דער גאנצער געגענד איז ארומגענוּמען געווארען מיט א קייט פון דער פאלי־ציי אונטער דער פיהרערשאפט פון דעם שעף אליין.

די גאלדענע הענטעל האט זיך דער וואוסט וועגען דעם איבערפאל און ער האט זיך געוואלט ראטעווען מיט פייגע־לען.

ביינאכט איז ער ארײנגעלאפען צו איהר אין צימער און וועלכען פייגעלע איז געשלאפען צום ערשטען מאהל צייט זי איז פארפיהרט געווארען, און אויפוועקענ־דיג זי שנעל האט ער איהר געזאגט אז

די באנדיטען זענען דאס הויז באפאלען און מען וויל זי ווידער פיהרען אין יענער הויז, פייגעלע וועלכע איז געלעגען אין איהרע זאכען האט זיך גלייך אויפגע־כאפּט און איז מיט איהם געלאפען, ער איז מיט איהר דורך א הינטער טיהר אנ־טלאפען, אבער ווייט איז ער ניט פאר־לאפען, ער צוזאמען מיט פייגעלען זענען פארהאלטען געווארען פון א קייט פאלי־ציסטען.

(פארזעצונג פאלגט)

א בודזשעט פאר א וואך צייט

מושב זקנים ערעפנונג גרע־סער ווי ערווארטעט

(פארזעצונג פון פיידזש 1)

שליסעל פארקויף פון יעדען צימער באַ־זונדער. אזוי אבער ווי די שליסלען זע־נען שנעל פארקויפט געווארען, איז אויך פארקויפט געווארען דאס אנקלאפּען פון די מזוזות. און דער פארקויף איז געווען א גוטער,

פאר די ערשטע מזוזות ניט ווייני־גער ווי צו פינף און צוואנציגער, פאר די אנדערע גאנצע צעהנערלאך. ניט ווייני־גער ווי דרייצען מזוזות זענען פאר־קויפט געווארען פאר דער סומע פון 200 דאלאר.

דער פארקויף פון די ערשטע הונדערט ציגעל האט ארײנגעבראכט אן אונבא־שטימטע סומע. מען רעכענט אבער ביז טויזענד דאלאר.

א גאנצען טאג איז אזוי אנגעגאנ־גען דער פארקויף פון פארשידענע מצוות, זאגאר ווער עס זאל דער ערשטער אונ־טערצינדען דעם אויווען. און שפּעט אין אווענט האט מר. וויים אהן באזונדערע צערעמאניס ערעפענט דעם מושב־זקנים. און דאמאלס האט די שמחה דערגרייכט צו איהר גרעסטע שטופע.

די קושערייען און די פרייד־טרער־רען פון די טעטיגע אדער פון די בויערסנס דערפון, איז ניט מעגליך איבערצוגעבען. מען האט זעלבסט געמוזט צוקוקען, ווי ערנסט און איבערגעגעבען זיי זענען גע־ווען. זאגאר ביי פילע מענער זענען די אויגען נאס געווארען פאר פרייד.

די שמחה איז אבער אויך ניט ארי־בער אהן אן אומגליקס־צופאל, צופעליג איז איינס פון די שפּאצירענדע קינדער א דריי יעריג מיידעלע, ארונטער אונ־טער אן אויטאמאביל, געטריבען פון מר. האלפּערט. וועלכער איז אויך א באזוך פון ניויארק אין טאראנטא.

דאס קינד וועלכעס באלאנגט צו דער פאמיליע מיניץ. איז נאכדעם ווי עס איז באהאנדעלט געווארען אין רז. האספּיטאל אבגעשיקט געווארען. אהיים אונטער דער אויפזיכט פון איהר מוטער.

דער צופאל האט אבער ניט גע־שטערט צו דער ערעפענונג. און ווי מען שאצט וועט די סומע געלד גרייכען ארי־בער זעקס טויזענד דאלאר.

געשטערט צו דער ערעפענונג האט דאס, וואס ניט אבטענדיג אויף דעם גע־בעט פון די מושב־זקנים בעאמטע ניט צו האבען קיינע פארזאמלונגען, זענען דאך א גאנצען טאג פארגעקומען פילע פארזאמלונגען. ווי אויך אונטערנעמונגען.

די אידישע 400 האבען „געגלאנצט מיט זייער אבוועזענהייט“. אזוי אז דער וויץ בבודער ערעפענונג, דאס עס געפי־נען זיך ניט די זאנאנאנטע אריסטא־קראטען, האט געקלונגען מעהר ערענסט. ווי קאמיש.

די איינציגע צוויי וועלכע האבען די באנדיטען זענען דאס הויז באפאלען ...

LOEW'S

לאעוו׳ס יאנג סטריט טהעאטער

אונאונטערבראכען 12 מיטאג ביז 11 נאכמיטאג
נאכמיטאג 10 סענט. 15 סענט.
אווענד 10 סענט 15 ס. און 25

טעל. מיין 3600 — הײ קלאס וואדעוויל — באקס סיטס רעזערווירט.

די וואך פון סעפּ. דעם 2־טען

א רפואה פאר טיטולען זוכער

„אמתע בלוע“ מיט וויליאם פארנום

אויב ווער עס איז טראגט זיך ארום מיט׳ן געדאנק צו באקומען ווען עס איז א טיטול וועלכען זיינע קרובים האבען אמאל געהאט זאלען איהם זיינע פריינט די וואך ברענגען אין טעאטער און וויליאם פארנום וועט איהם ווייזען נאך וואס ער יאגט זיך. זיבען אויסגעצייכענטע וואדעוויל אקטען. די פארשטעלונגען אין ווינטער גארדען וואו די פלעצער זענען רעזערווירט זענען די זעלבע ווי אין לאוס טעאטער.

געצייגט דאס זיי גיבען געלד איז געווען מר. בעקער און מר. וויים. דער לעצטער האט ווירקליך געקויפט פאר 1200 דאַ־לאר סחורה.

בראוואָ אידישע טעכטער. איהר האט געצייגט א מוסטער פון אמת׳ער און ערנסטער ארבייט ביז יעצט. און עס ווילט זיך האפען דאס איהר וועט אויך דעם עקזיסטענץ פון דער שעהנער אינס־טיטוציע פארווירקליכען.

די אידישע טאראנטא איז מיט אייך. איהר זאלט קענען אייער ווייטע־רען אויפהאלט פון דער אינסטיטוציע פארזיכערען.

דייטשלאנד וועט באקומען שאדענערזאץ

קאפּענהאגען אויגוסט 31

לויט א צוגאב טריטי וועלכע איז גע־שלאסען געווארען אין ברעסט ליטאווסק וועט דייטשלאנד באקומען זעקס מיליארד מארק שאדענערזאץ פון רוסלאנד און א גרויסען טייל פון דער נאפט פּראדוקציאן פון באקו, מעלדעט די „אלגעמיינע צייטונג“.

מר. גריפיט באשרייבט „די הערצער פון דער וועלט“ אלס א געשיכטע פון דער יעצטיגער מלחמה. מיט די שלאכטען אויפ׳ן פראנט אלס די סינערים פון דאס לעבען פון א קליין פראנצויזישען דארף

ד. וו. גריפיטס

הערצער פון דער וועלט

שפּיעלט מען יעצט

אין מאסעי האל

צוויי מאל טעגליך פאר צוויי וואכען פון עקזהיבישאן

פרייזען מאטינע 25, 50, 75, $1.00
אווענטען: 25, 50, 75, 1.00 $1.50

מאטינעס 10 און 15 אבענדס 15, 25 און 35 סענט

HIPPODROME

די גאנצע וואך

הויפט פארשטעלונג

מוזיקאלישער גרעסטער היט נייע דזשאַר. מיטיק וועלט פון ליל

25—מיידלאך און בחורים—25

ספּעציעלע פּיטשור

די פּראכטפאלא וויליאם פאקס סטאר דזשול קארמען

— אין —

„ווידו“,

מארעי קעי היל, די סילווער לעיקס, פאטהע נייעס קאמעדיע.

אלע געהען צו

י. ראזען

אין „קיבעצארניע“

רויכער קריגען ביי איהם א גוטען סי־גאר און סיגארעט

אידען וואס ווילען עסען קריגען עס ביי י. ראזען

אייז קריעם, קאפע, טעע פארבייסען מיט שאך און גוטע געזעלשאפט קריגט מען זעלבסטפארשטענדליך ביי י. ראזען. לכן, דארפט איהר אויך קומען. איהר זייט תמיד ווילקאמען.

דעם אדרעס ווייסען אלע

250 ספּעדיינא עווענ׳ו

טעלעפאן קאלעדוש 3741

מליתים

מחזורים

שנה טובה קארטען

ספרים

אידישע און העברעאישע מעטאדען

האלסייל און ריטייל

אין דווארקינס

בוכהאנדלונג

525 Dundas W. Toronto Ont.

לשנה טובות און מחזורים

צו די ביליגסטע פרייזען

אין הערמאנס 555 דאנדעס סט. וועסט

געגען איבער קענזינגטאן עוו.

קומט אלע צו הערמאנס קויפען אייערע לשנה טובה קארדס, איהר וועט זיכער קיין חרטה האבען, ארענטליכע באהאנדלונג איז גאראנטירט.

מיר נעהמען אן ארדערס מיט אייער נאמען געדרוקט.

י. הערמאן 555 דאנדעס סט. וועסט. טעלעפאן קאלעדוש 4448

בית מדרש הגדול חברה תהלים

מיקאל סטריט

חזן מאנאוויטש

מיט א גרויסארטיגען כאהר פערשאפט אימער א גייסטיגען פארגעניגען מיט זיינע עכט־אידישע תפלות און געזאנגען, און דארום זאלט איהר ניט דורכלאזען די געלעגענהייט צו הערען איהם

היינטיגע ימים נוראים

איהר מוזט אבער ווי אם שנעלסטען זיך בעזארגען מיט טיקעטס, ווייל מיר האבען שוין פיעל צו פערקויפען. טיקעטס צו בעקומען אין שוהל צו יעדער צייט, אויך ביי מר. בראנשטיין 358 קווין סט. איסט

מר. בראון פינאנס סעקרעטער. טעל. מיין 2364

שוהל טעל. עדלייד 2926

גרויסער פּאבליק סייל

בלויז אויף 15 טעג

500 פאפּלין סקוירטס

קאלירען, שווארץ, בלוי, נייווי, פּוירפּעל און גרין. מוזען פארקויפט ווערען אין 15 טעג צייט. קומט און זעהט דיזע גרויסע מציאות.

אנטעריא קלאדינג קא.

216 קווין סט. וועסט — טעלעפאן אדעלייד 5537

„זייגערס זייגערס זייגערס“

יעצט האט איהר די געלעגענהייט זיך צו באזארגען מיט א גוטען גאלדענעם זייגער פאר א ביליגער פרייז

איזידאר שאט פון 407 קווין סט. וועסט

(לעבען ספּעדייגע)

אפערט לכבוד יום טוב א 14 קערעט גאל־דענעם זייגער (א צוגעמאכטען) א 16 סייזעז מיט א 17 דזשוּיל וואלטהעם מאוו מענט פאר

$35.00

דאס איז ביליגער ווי האלסייל פרייז

קומט גלייך און באזארגט זיך מיט א זייגער האלסייל און ריטייל דזשועלער.

I. SHOOT 407 QUEEN W.

Phone Adelaide 3390

גאלדבערגס

קלינערס דייערס און פרעסערס

האבען איבערגענומען די עפּישענט פרעסינג און קלינינג פון 205 ספּיידינע עווענ׳ו

מיר וועלען געבען די בעסטע „אטענשאן“ צו אלע אונזערע קאסטא־מער און צופרידענע קאסטימערע. ביליגע פרייזען. טראץ דעם גרויסען יקרות. גיט אונז אייער ארבייט אויף יום טוב און א גאנץ יאהר. מיר קומען נאך אייער ארבייט. און מיר דעליווערען עס.

טעלעפאנירט עדלייד 4897

מיר מאכען אויך העמסטיטשינג און עמבראידערי.

GOLDBERGS. 205 Spadina Ave.

THE EATON COAL CO.

Phone Ad. 2696

איטאן קאהל קא.

אפיס 352 קווין וועסט טעל. עדל. 2696

נאטיס צו אלע דילערס און פעדלערס פון שטאדט און קאנטרים

מיר ווינען אין מארקעט פאר 500000 אלערליי סעקאנדהענדיגע זעק. ווער עס וועט קריגען די ריכטיגע פרייז, און ארענטליך באהאנדעלט זאל זיך ווענדען צו אונז.

טאראנטא מעטאל און וויסט קאמפּ.

231 קינג סטריט איסט טעלעפאן מיין 1218.

ערשטע קלאס „דרעסמייקינג“

ענע רייזווין

17 ראולענד עוו.

טעלעפאן דזשאנקשאן 2018